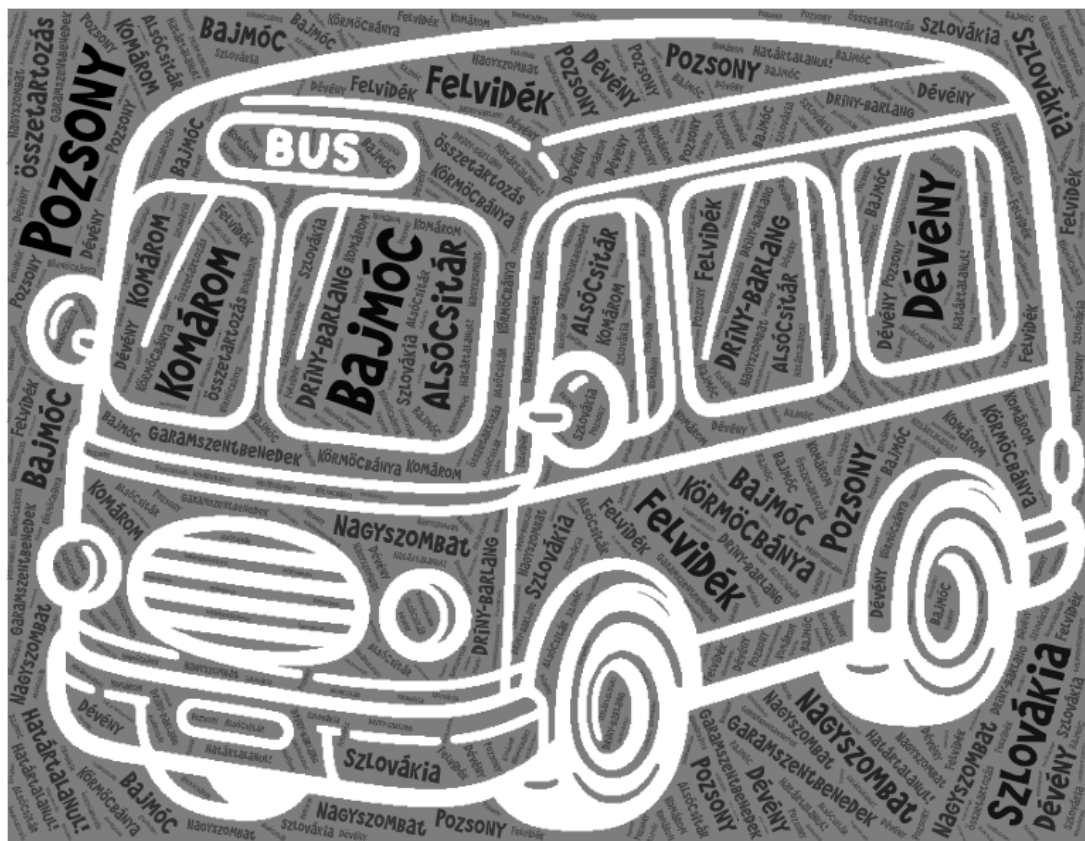

Határtalanul!

2026. 04.28.-04.30.

A Felvidék természeti és történelmi kincsei

Szlovákia

Kelet-közép-európai állam a Kárpát-medence északi részén. Nyugatról Csehország és Ausztria, délről Magyarország, keletről Ukrajna, északról pedig Lengyelország határolja. Fővárosa és egyben legnagyobb városa Pozsony. Hosszú ideig a Magyar Királyság része volt, egészen az Osztrák–Magyar Monarchia felbomlásáig. Csehszlovákia békés úton történő felbomlását követően 1993. január 1-jén nyerte el függetlenségét. Az ország domborzata változatos, kétharmada hegyvidéki terület, ahol a Kárpátok északi ívének jelentős része található. A déli része síkabb, főként mezőgazdasági terület. A kontinentális mérsékelt éghajlati övezetben fekszik.

Szlovákia legnagyobb városai közül a legfontosabbak:

- Pozsony – a főváros és egyben a legnagyobb város, 475 000 lakosa van.
- Kassa – Kelet-Szlovákia központja.
- Eperjes
- Zsolna
- Besztercebánya
- Nagyszombat
- Trencsén
- Poprád

Állatok és természet:

- A Tatra hegység Szlovákia legismertebb természeti kincse, ahol olyan ritka állatok élnek, mint:
 - barnamedve – Európa egyik legnagyobb ragadozója
 - eurázsiai hiúz – rejtőzködő, ritkán látható ragadozó
 - zerge – kifejezetten a Tátrára jellemző alfaj
- Szlovákiában sok nemzeti park található

Sport és híres sportolók

Szlovákia legismertebb sportja a jégkorong.

- Az egyik legismertebb szlovák focista Marek Hamšík.
- Peter Sagan világhírű kerékpáros, többszörös világbajnok.
- Jégkorongban is erős az ország:
 - Zdeno Chára – NHL-legenda
 - Jaroslav Halák – kiváló kapus

Híres szlovák ételek

- A legismertebb nemzeti étel: krumplis galuska juhtúróval és szalonnával.
- Reszelt krumpliból készült lepény, fokhagymás ízesítéssel.
- Vékony krumplis lepény, gyakran kacsasült mellé vagy mákkal/lekvárral desszertként.
- Édes, kürtös sütemény cukorral és fahéjjal.
- Hagyományos, gőzölt juhsajt, gyakran füstölt változatban.

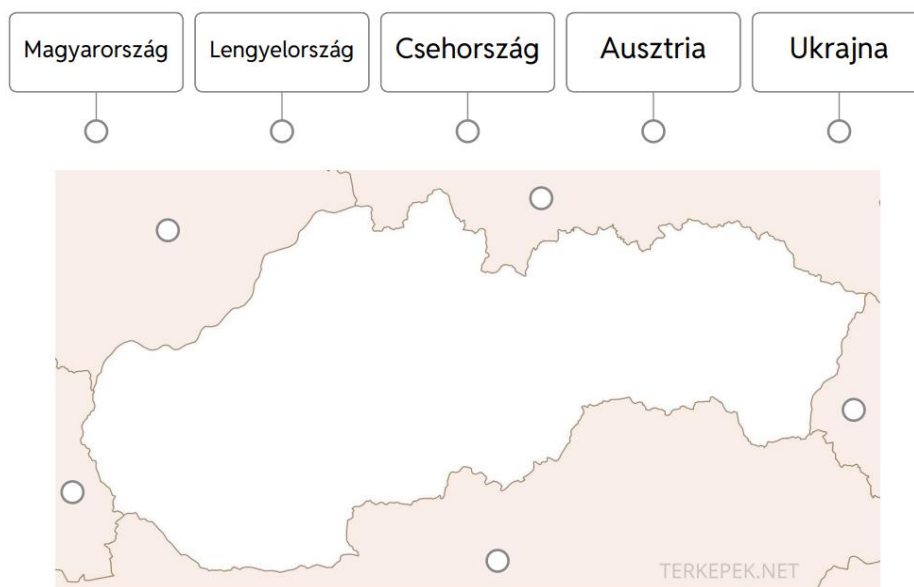

Magyar kisebbség Szlovákiában

A magyarok főként a Felvidék déli sávjában élnek, például:

- Komárom ~17 696 fő (~54%)
- Dunaszerdahely ~17 156 fő (~74%)
- Érsekújvár ~8 101 fő (~21%)

A magyar kisebbség aránya kb. 8–9% a lakosságon belül.

A magyar kisebbség anyanyelv használatának színterei Szlovákiában

Magyar egyetemek és felsőoktatás

- Selye János Egyetem
 - Hallgatók száma: kb. 1600–1800 fő (utóbbi években ~1646 fő)
 - Korábban: ~1800+ fő is volt
 - Ez az egyetlen teljesen magyar nyelvű egyetem Szlovákiában
- Comenius Egyetem
 - Hallgatók száma összesen: kb. 20 000–25 000 fő (egész egyetem)
 - Magyar szakokon: néhány tucat–pár száz fő (szakonként változó, kisebbségi képzés)

Magyar színházak

- Komáromi Jókai Színház
 - Társulat: kb. 20–30 színész
 - Összes dolgozó: kb. 70–100 fő
 - Éves nézőszám: kb. 60 000–80 000 néző
 - A legnagyobb magyar színház Szlovákiában
- Kassai Thália Színház
 - Társulat: kb. 15–25 színész
 - Összes dolgozó: kb. 50–70 fő
 - Éves nézőszám: kb. 30 000–50 000 néző

Új Szó

Szlovákia egyetlen magyar nyelvű napilapja, amelynek szerkesztősége Pozsonyban található. Ez volt a második világháború utáni jogfosztottság időszakát követő első magyar sajtótermék Csehszlovákiában. Bár kezdetben hetilapként indult, 1949 májusától napilappá vált, és azóta a szlovákiai magyar közösség meghatározó politikai, közéleti és kulturális fóruma.

Települések magyar elnevezése

A magyarlakta települések nevét magyarul is fel kell tüntetni a település kezdetét és végét jelző közúti táblán, a település szlovák neve alatt. Ezt a kék alapon fehér betűvel írt, magyar nevet tartalmazó táblát nem kérelemre, hanem törvényi előírásból fakadóan kötelezően ki kell helyezni

Magyar nyelvű rádió, televízió

Regionális vagy helyi rádió esetében lehet kizárólag magyar nyelven műsort sugározni. Televíziós adásban főszabály szerint a magyar nyelvű műsort vagy szlovákul kell feliratozni, vagy meg kell ismételni az egészet szlovák szinkronnal.

Újság, folyóirat

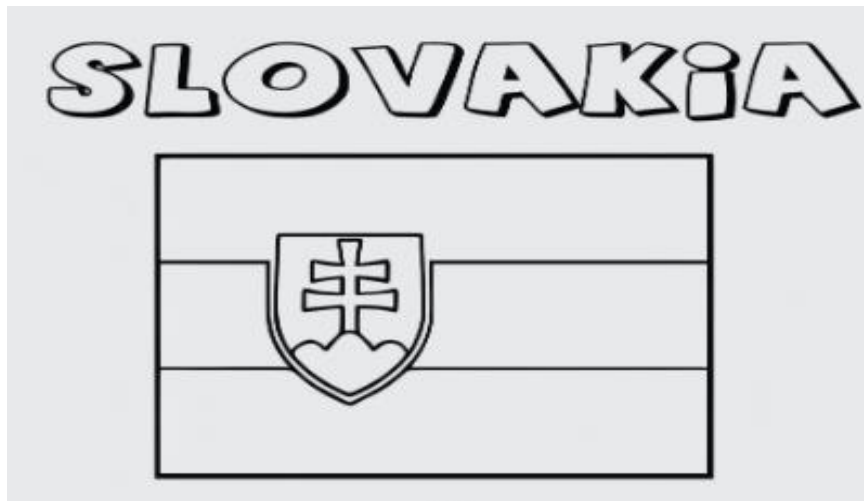
Mind napilapokat, mind folyóiratokat korlátozás nélkül lehet magyar nyelven kiadni. A kiadványban a hirdetések is szerepelhetnek kizárólag magyar nyelven.

Segélyhívó vonal

A segélyhívó vonalakon a magyar nyelv használatának biztosítását ma még jogszabály nem írja elő, azonban a belügyminisztérium állítása szerint magyarul beszélő alkalmazott állandóan elérhető a telefonközpontban.

Névhasználat

Aki nemzeti kisebbséghez tartozik, az a nevét hivatalosan is használhatja anyanyelvén, ha az anyakönyvben is így van bejegyezve. Aki magyar nemzetiségű, az mind családi, mind keresztnévét magyar nyelven használhatja.

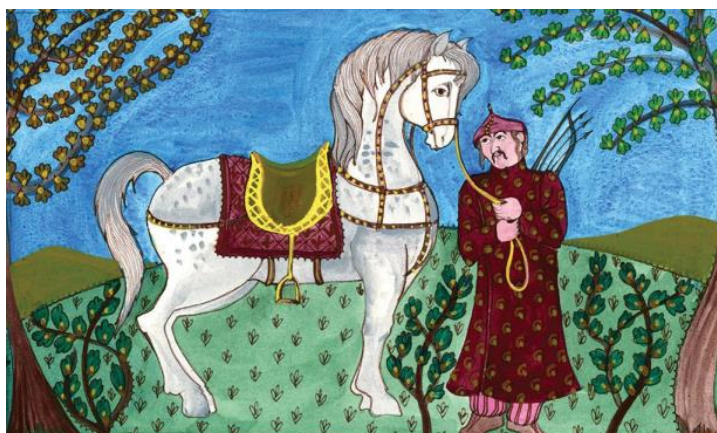

A Felvidék történelme: Északi bástyánk évszázadai

A Felvidék fogalma a történelmi Magyarország északi, hegyvidéki területeit jelöli, amely a magyar történelem során nemcsak gazdasági hátszínre, hanem kulturális és politikai menedéket is jelentett. A térség sorsa ezer éven át elválaszthatatlan volt a Magyar Királyságtól, ma pedig Szlovákia államterületének nagy részét alkotja.

A középkortól a török hódoltságig

A honfoglalás után a magyar törzsek fokozatosan vették birtokba a hegyvidéki völgyeket, ahol a 11. századra kiépült a vármegyerendszer. A középkori Felvidék a királyság gazdasági motorjává vált a bányavárosoknak (például Selmechánya, Körmöcbánya) köszönhetően, amelyek az akkori Európa legfontosabb arany- és ezüstlelőhelyei voltak. A tatárjárás után a térség védelmét kővárak láncolatával erősítették meg, amelyek közül sok ma is büszkén áll a Kárpátok bércein.

A királyság központja és a kuruc kor

A 16. századi török terjeszkedés alapjaiban változtatta meg a Felvidék szerepét. Buda eleste (1541) után a terület a Magyar Királyság magterületévé vált. Pozsony lett az ország fővárosa és a koronázóváros, Nagyszombat pedig a vallási és szellemi élet központja. A 17. században a térség a Habsburg-ellenes rendi függetlenségi harcok főszínterévé vált; Bocskai István, Bethlen Gábor, majd a Rákóczi-szabadságharc csapatai is a felvidéki várakra és a bányavárosok jövedelmére támaszkodtak.

A nemzeti ébredés és a 19. század

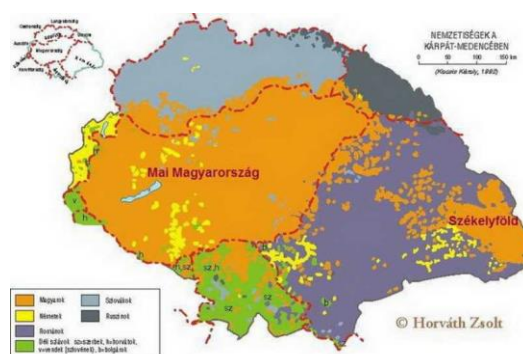
A 18–19. század a békés fejlődés korszaka volt, ugyanakkor itt jelentkeztek először a modern nemzetiségi ellentétek. Miközben a reformkor magyar nemessége Pozsonyban tartotta az országgyűléseket, a szlovák nemzeti mozgalom is itt kezdett szerveződni (például Ľudovít Štúr vezetésével). Az 1848–49-es szabadságharc során a Felvidék több jelentős ütközet színhelye volt, miközben a szlovák önkéntesek egy része a császáriak oldalán keresett politikai önállóságot.

A 20. század sorsfordítói: Trianon és utána

A legnagyobb törést az 1920-as trianoni békeszerződés hozta, amelynek értelmében a Felvidék az újonnan alakult Csehszlovákia része lett. Ez több mint egymillió magyar számára jelentette azt, hogy egyik napról a másikra kisebbségi sorsba került. Az 1938-as első bécsi döntés ideiglenesen visszacsatolta a magyar többségű déli sávot Magyarországhoz, de a második világháború után visszaálltak a korábbi határok.

A háborút követő évek a Felvidék történetének egyik legfájdalmasabb fejezetét hozták: a Benes-dekrétumok alapján a magyarokat kollektíven bűnösnek nyilvánították, amit lakosságcsere-egyezmény, deportálások és kényszerű reszlovakizáció követett. A szocializmus évtizedei után, 1993-ban Csehszlovákia felbomlásával létrejött az önálló Szlovák Köztársaság.

Hogy folytatnád a mondatokat? Keresd az ok – okozati összefüggéseket!

Karikázd be a helyes válaszok betűjelét! Azokat összeolvasva egy értelmes szót kapsz, ami a kirándulásunkhoz is kapcsolódik.

1. *Ok: A középkori Felvidéken találták Európa legfontosabb arany- és ezüstlelőhelyeit...*

* (P) Okozat: ...ezért a bányavárosok a Magyar Királyság gazdasági motorjává váltak.

* (B) Okozat: ...ezért a király megtiltotta a bányászatot, hogy ne fogyjon el a kincs.

2. *Ok: A török hódítás miatt Buda 1541-ben elesett...*

* (O) Okozat: ...ezért a Felvidék a Magyar Királyság központi területe lett.

* (U) Okozat: ...ezért a magyar udvar végleg elköltözött az országból német földre.

3. *Ok: Pozsony a 16. századtól kiemelt szerepet kapott...*

* (Z) Okozat: ...ezért az ország fővárosa és a királyok koronázóvárosa lett.

* (K) Okozat: ...ezért itt csak a török katonák lakhattak.

4. *Ok: A 17. századi szabadságharcoknak (pl. Rákóczié) pénzre és erős védelemre volt szükségük...*

* (S) Okozat: ...ezért a felkelők a felvidéki várakra és a bányák jövedelmére támaszkodtak.

* (V) Okozat: ...ezért a kurucok inkább lebontották az összes felvidéki várat.

5. *Ok: A 19. században a szlovák nép is elindította a saját nemzeti mozgalmát...*

* (O) Okozat: ...ezért L'udovít Štúr vezetésével küzdeni kezdtek a jogaikért.

* (D) Okozat: ...ezért a szlovákok úgy döntöttek, hogy elfelejtik a saját nyelvüket.

6. *Ok: 1920-ban a trianoni békeszerződés meghúzta az új határokat...*

* (N) Okozat: ...ezért a Felvidék az újonnan alakult Csehszlovákia része lett.

* (M) Okozat: ...ezért a hegyvidéket elcserélték egy tengerparti szakaszra.

7. *Ok: A második világháború után a Benes-dekrétumok kollektíven bűnösnek nevezték a magyarokat...*

* (Y) Okozat: ...ezért sokakat deportáltak vagy lakosságcsereére kényszerítettek.

* (S) Okozat: ...ezért minden magyar ingyen földet kapott a Felvidéken.

MEGFEJTÉS: _____

Szlovákia vízrajza

Vág folyó

A Vág folyó (szlovákul *Váh*) Szlovákia leghosszabb folyója, és a Kárpát-medence egyik fontos vízfolyása.

A Vág teljes hossza körülbelül 403 km, vízgyűjtő területe pedig mintegy 19 600 km². Ez teszi Szlovákia legjelentősebb folyójává. Komáromnál torkollik a Dunába. A folyón tíznél több vízerőmű létesült, akár falvakat is elárasztó víztározókat építettek.

A folyó számos jelentős várost érint, például:

- Zsolna
- Trencsén
- Nagyszombat

Tengerszemek

A tátrai tavakat tengerszemeknek nevezik. Mindegyik tengerszem sajátos színével varázsolja el a látogatókat, amely a tengerszem elhelyezkedésétől és a környező háttér árnyékától függ. A legtöbb szlovákiai tó gleccser eredetű, többségük a Tátrában található. Ezek a tavak az utolsó jégkorszak gleccsertevékenységeinek maradványai. Egyedül a Magas-Tátrában 100 ilyen tó található. Ezek közül a legnagyobb (20 hektár) és legmélyebb (53 m) a Nagy-Hincó-tó (Veľké Hincovo pleso).

A híres gejzír

Kassa környékének turisztikailag legkeresettebb célállomása kétségtelenül a Herľany. A volt fürdő területén a földből a híres Herľiansky gejzír tör fel.

A 19 század hetvenes éveiben itt ártézi fúrást végeztek, amellyel a kibővülő fürdő részére újabb ásványvízforrást kerestek. A 404,5 m mély fúrás következtében erősen ásványokkal telített víz hatalmas örvénye keletkezett.

Az eredetileg gyakoribb és intenzívebb kitörés jelenleg megközelítőleg 32-34 óránkénti periódusokban jelentkezik, minden második nap lejátszódik. A víz mintegy 20-30 percig maximálisan 20 m magasságban tör fel. Egy kitörés megközelítőleg 600 hl vizet lövel ki.

Árvai víztározó:

Amikor Isten a világot teremtette, abban Árvának is jutott hely – tartja egy ősi mese. Ám az Úr elégedetlen volt azzal, hogy műve teljesen sík vidék, ezért a föld fölé angyalokat küldött, azok puttonyaikból sziklákat szórtak szét Árvában. Az így keletkezett hegyekbe ezután két óriás költözött, anya és fia. Az árvai Magura egyik barlangjában éltek. A fiú szüntelen azon tűnődött, hogyan válhatna élőbbé a kopár körengeteg. Édesanyja megígérte, valahogyan segít életadó vizet fakaszt. Visszatért a barlangba, keserves zokogásban tört ki és szűnni nem akartak a könnyei. Két barlangi tó keletkezett, s azok túlsorduló vizéből jött létre a vidéket megtermékenyítő és két részre osztó Árva folyó, amely a Vágba torkollik.

Az Árva folyó felduzzasztásával hozták létre a 20. század derekán. A térségben gyakoriak voltak az árvizek ez indokolta egy víztározó kialakítását.

Szlovákia legnagyobb, 35 km² vízfelületű és több mint 375 000 000 köbméter vizet duzzasztó tározója.

Néhány település és a vidék alacsonyabban fekvő részei teljesen megsemmisültek, azonban Slnica városka dombja, tetején a templommal megmenekült. Ma hajóval megközelíthető a sziget. Itt született Szabó Ervin a modern magyar könyvtárhálózat és könyvtártudomány megalapozója.

A víztározó fontos üdülőközpont. A fürdőzés mellett vízisielésre, csónakázásra, búvárkodásra, horgászatra is van lehetőség. Télen a befagyott, kijelölt részeken korcsolyázni is lehet. Az Árvai-tengernek is nevezett víztározóban télen nem ritka a jegyes vízben fürdőzők látványa sem.

Számozással állítsd ábécérendbe a folyókat!

A Sajó ☐

F Ipoly ☐

B Ondava ☐

G Morva ☐

C Garam ☐

H Nyitra ☐

D Vág ☐

I Duna ☐

E Poprád ☐

J Hernád ☐

Pozsony

Pozsonyi vár

A város fölé magasodó vár Pozsony legismertebb jelképe. Mai formáját a 18. században nyerte el, de története jóval régebbre nyúlik vissza. A teraszokról gyönyörű kilátás nyílik a Dunára és a környező vidékekre, belsejében pedig múzeum működik.

Prímás palota

Klasszicista stílusú palota az óváros szívében, amely egykor az esztergomi érsek rezidenciája volt. Itt írták alá 1805-ben a Pozsonyi békeszerződését. Belsejében híres gobelinek és dísztermek láthatók.

Grassalkovich-kastély, Elnöki Palota

Rokokó stílusú kastély, amely ma Szlovákia elnökének hivatalos rezidenciája. A 18. században épült, és egykor fényes társasági események helyszíne volt. Előtte szép park található, amely szabadon látogatható.

UFO kilátó

A Duna fölött ívelő híd tetején található futurisztikus kilátó és étterem. Gyors lifttel lehet feljutni, ahonnan 360 fokos panoráma nyílik Pozsonyra és környékére. Különösen naplementekor látványos.

Pozsonyi anagrammák. Segítenek a képek!

1. o z o n s P y

2. m P s r í á a l t p a o

3. s v l G r a k a o c h s i è t k l y a s

4. z y P o n o s i á r v

5. O F U á ó i k l t

6. r ó f G á y t y n B a i t j o s L a

Dévény

A dévényi vár felvidék egyik legfontosabb történelmi emléke, amely Pozsony közvetlen közelében, a Duna és a Morva folyók összefolyásánál egy lenyűgöző, 80 méter magas mészkőszirten magasodik.

Főbb látnivalók és jellemzők

Leány-torony: A vár egyik legikonikusabb része, egy különálló, keskeny sziklán álló kis torony, amelyhez számos legenda fűződik.

Kilátás: A felső várból páratlan panoráma nyílik a két folyó találkozására, az osztrák Alpok nyúlványaira és a szemközti Hainburg várára.

Régészeti kiállítás: A vár területén múzeum működik, ahol a kelta, római és középkori leleteket mutatják be.

Határvédő szerep: Évszázadokon át a Magyar Királyság nyugati határának egyik legfontosabb erődítménye volt.

Pusztítás: A várat nem ostrommal vették be, hanem 1809-ben Napóleon visszavonuló katonái robbantották fel.

Millennium: 1896-ban a magyar honfoglalás ezredik évfordulójára monumentális emlékművet emeltek itt, amelyet később, a trianoni békeszerződés után leromboltak.

Dévényi igaz-hamis

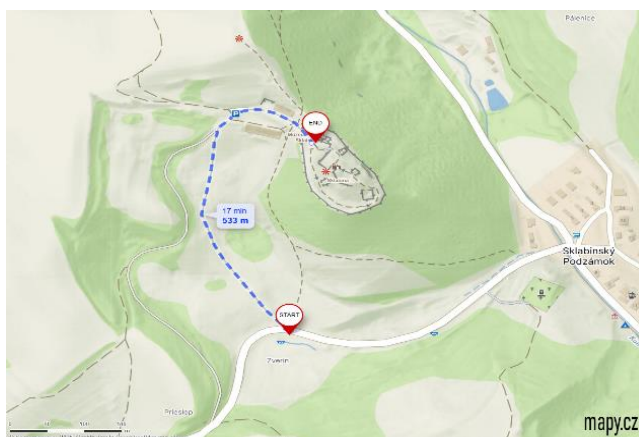
ÁLLÍTÁS	IGAZ	HAMIS
A dévényi vár Nagyszombat közelében található.		
A vár a Duna és a Marva folyók találkozásánál áll.		
A vár egy 80 méter magas mészkőszirt mellett helyezkedik el.		
A leány-torony egy nagy, vastag falú épület.		
A várból kilátás nyílik az osztrák Alpok nyúlványaira.		
A várban csak középkori leleteket mutatnak be.		
A vár fontos határvédő szerepet töltött be.		
A várat ostrom során foglalták el 1809-ben.		
Napóleon katonái felrobbantották a várat.		
1896-ban egy emlékművet emeltek az államalapítás évforduló-jára.		
Az emlékmű ma is áll a várnál.		

A garamszentbenedeki bencés apátság és kolostor

Alapítása

- A I. Géza által alapított apátság 1075-ben jött létre.
- Szent Benedek tiszteletére épült a Garam folyó mentén.
- A legenda szerint a garamszentbenedeki apátság alapítása **I. Géza király** (vagy egyes forrásokban Géza fejedelem) egy látomásához kötődik, amely egy vadászat során érte őt a Garam folyó partján.

Géza király a Garam partján pihent meg, amikor a folyó túlsó partján egy titokzatos fényt pillantott meg. A látomásban égi jelet kapott, hogy azon a helyen monostort alapítson. Az alapítás történelmi oka az ország keresztény hitre térítése és a királyi hatalom megerősítése volt. Az apátság alapítólevele az egyik legfontosabb korai magyar írásos emlék.

Építészeti jellemzők

- Az eredeti templom román stílusú volt, de a 14. században gótikus stílusban újjáépítették.
- A ma látható templom a kora gótika egyik jelentős emléke a Felvidéken.
- Háromhajós bazilika, gazdag díszítéssel, faragott kapuval és színes üvegablakokkal.

Történelmi szerepe

- Vallási központként működött, és fontos szerepet töltött be a környék életében.
- Hiteleshelyként is szolgált (oklevelek kiállítása, hitelesítése).
- Segítette a környékbeli bányavidék fejlődését.

A török idők és későbbi események

- A török veszély idején erődítménnyé alakították, falakkal és bástyákkal védték.
- Többször megsérült a történelem során (háborúk, tűzvész).
- A 20. század közepéig szerzetesek lakták, később más célokra is használták.

Jelentősége napjainkban

- Ma Szlovákia egyik fontos műemléke és turisztikai látványossága.
- Kulturális, történelmi és vallási szempontból is kiemelkedő értéket képvisel.

1. Igaz vagy hamis?

1. Az apátságot I. Géza alapította.
2. Az apátság 1200-ban jött létre.
3. Szent Benedek tiszteletére épült.
4. A templom mindig gótikus stílusú volt.
5. A török időkben nem érte támadás.

2. Egészítsd ki a mondatokat!

1. Az apátság _____-ben alakult.
2. Az alapító király neve: _____.
3. A templom eredetileg _____ stílusú volt.
4. Később _____ stílusban építették újjá.
5. Az apátság a _____ folyó mentén található.

3. Válaszolj röviden!

1. Kinek a tiszteletére épült az apátság?

.....

2. Milyen szerepet töltött be a középkorban?

.....

3. Mit jelent az, hogy hiteleshely volt?

.....

4. Mi történt az épülettel a török időkben?

.....

4. Párosítás

Húzd alá a megfelelőket!

- Román stílus → (régebbi / újabb)
- Gótikus stílus → (régebbi / újabb)
- Hiteleshely → (oklevelek / ételek készítése)
- Apátság → (vallási központ / piac)

5. Miért lehet fontos ma ez az apátság? Írj 1-2 mondatot!

.....

.....

Körmöcbánya

Körmöcbánya Közép-Szlovákia egyik legjelentősebb történelmi városa, amely évszázadokon át a Magyar Királyság gazdasági motorja volt.

A város felemelkedése 1328-ban kezdődött, amikor Károly Róbert magyar király szabad királyi bányavárosi rangot adományozott a településnek, és megalapította a pénzverdét.

A Körmöci-hegység aranytallérjai Európa-szerte híresek voltak. Itt verték a legendás körmöci aranyforintot.

A város építészeti arculata ma is ezt a gazdagságot tükrözi: a ferde vonalvezetésű főteret gótikus és reneszánsz polgárházak szegélyezik, a város felett pedig a fallal körülvett Várnegyed és a Szent Katalin-templom őrökdi.

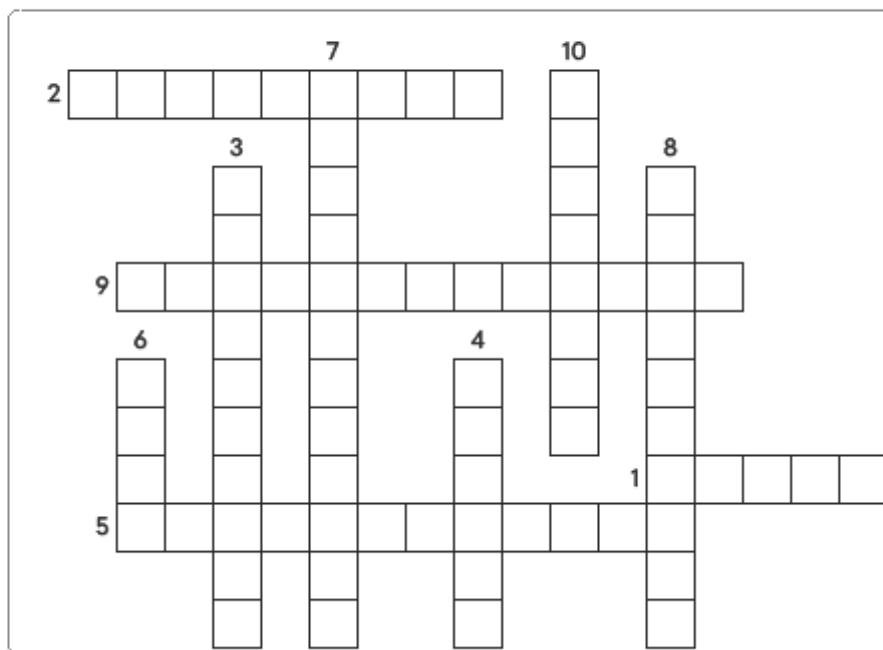
Pénz- és Érme Múzeum

A Szlovák Nemzeti Bank fenntartásában működő intézmény nem egy egyszerű kiállítóhely, hanem Európa egyik legmodernebb és leggazdagabb numizmatikai gyűjteménye. A múzeum több épületben, interaktív módon mutatja be a pénz és a bányászat összefonódását.

A főkiállítás legfontosabb részei:

- Az arany útja
- Pénztörténeti galéria
- Éremművészet
- Föld alatti élmény

Körmöcbánya

Vízszintes

1. Körmöcbánya -Szlovákia egyik legjelentősebb városa -Közép (5)
2. Milyen szempontból volt fontos a Magyar Királyság számára? (9)
5. Ki volt a város felemelkedése idején a magyar király? (6,6)
9. Milyen galéria van a múzeumba? (13)

Függőleges

3. Milyen rangot kapott a város 1328-ban? (10)
4. Melyik kontinensen voltak híresek az itteni aranytallérok? (6)
6. Ki a fenntartója a pénz- és érmemúzeumnak? Szlovákiai Nemzeti (4)
7. Kinek a nevét viseli az egyik templom? (5,7)
8. Milyen módon mutatja be a múzeum a pénz és a bányászat kultúráját? (10)
10. Milyen mintára verettek itt arany érméket? (8)

Bajmóc

A vár története:

- Az eredeti vár már a magyar honfoglalás korában is állhatott, a monda szerint egy Bojnik nevű rablólovag építtette. Eredetileg favár, majd kővárrá Kázmér ispán leszarmazottai építik át.
- 1527-ben a nagyhatalmú Thurzó-család vette birtokba, akik az akkori gótikus kastélyt reneszánsz stílusban alakították át. 1637-ben a Pálffy-család szerezte meg a várat.
- A várat 3 millió aranykoronás költséggel gróf Pálffy János alakíttatta át Huber József építésszel 1889-1910 között a Loire menti francia várkastélyok mintájára, a ma is látható romantikus stílusú épületre.
- A II. világháború után állami tulajdon lett, múzeumi és rendezvényközponti szerepet betöltve.

Látnivalók:

- A 365 ablakos várkastély romantikus benyomását a palota és kápolnarész, valamint a kecses tornyok is erősítik. Az eredeti óvár szabálytalan sokszöget alkot, ezekből emelkedik ki az ötemeletes új vár, melynek 100 szobája volt.
- A meglehetősen bonyolult, sokfolyosós, kis és nagy várudvarokkal tagolt és bástyájárokkal díszített kastély termeiben jórészt eredeti berendezési tárgyakat láthatunk, művészi faburkolatokat, értékes festményeket, bútorokat.
- A nemesi élet és lakáskultúra hagyományainak és a középkori fegyverek bemutatása mellett az európai művészet emlékeit is közszemlére teszik. A gyűjtemény egyedülálló darabja a kastély ötszögletű toronyépületében őrzött firenzei Nardo di Cione Ortagna ún. Bajmóci oltár c. műve.

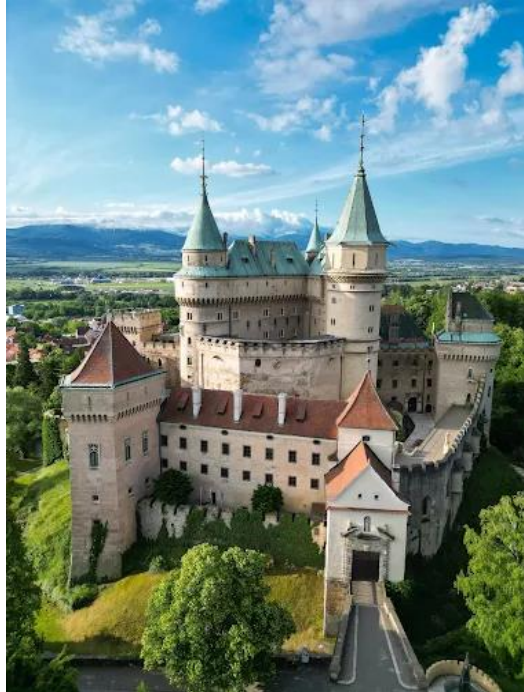

Programok:

- társadalmi és kulturális események:
 - koncertek a Hunyadi teremben
 - esküvői szertartások az Aranyszalonban
 - hagyományőrző fesztiválok és haditorna-bemutatók
- A leghíresebb és leglátogatottabb rendezvény az Európa-szerte híres Nemzetközi Szellem- és Kisértet Fesztivál.

Park és állatkert:

- Itt áll Szlovákia legöregebb fája, a 700 éves Mátyás király hársfa, ami Csák Máté hársfajaként is ismeretes, mivel 1301-ben állítólag személyesen ültette a hírhedt kiskirály.
- A legenda szerint a Bajmócért rajongó Mátyás király előszeretettel költötte el ebédjét az óriási fa húst adó lombja alatt.
- A vár közelében látogatható állatkert az ország legrégebb, egyben egyik legnagyobb állatkertje, az őshonos fajok mellett egzotikus állatok is láthatóak benne.

Keresd meg a várhoz kapcsolódó szavakat a betűrácsban!

1. bajmóci vár	2. hársfa	3. Pálffy János	4. Kísértet Fesztivál
5. rablólovag	6. Aranyszalon	7. Mátyás király	8. bástyajárók
9. oltár	10. Thurzó család		

Nagyszombat

A Kis Kárpátok vonulata és a Vág völgye közti termékeny Nagyszombati-medencében fekszik. Környéke már a kelták és a rómaiak előtt is lakott volt. Fontosságát később az is növelte, hogy a Budáról Csehország felé vezető út, a Via Bohemica mentén feküdt. Első írásos említése 1211-ből maradt ránk, szabad királyi várossá IV. Béla emelte 1238-ban. Zsigmond király vásártartási és sörfőzési jogot adott Nagyszombatnak (magyar neve onnan ered, hogy szombati napokon tartotta hetivásárait). A város jelentősége a mohácsi vész után tovább nőtt: 1543-ban ugyanis ide tette át székhelyét az esztergomi érsekség és káptalan, s itt is maradt egészen 1822-ig; akkor viszaköltözött Esztergomba. Nagyszombat ezzel az ország egyházi központjává lett, s ez kiépülését eredményezte. Tíz évvel az érsekség ide költözése után már akadémia létesült, Pázmány Péter pedig 1635-ben egyetemet alapított itt: ez a mai Eötvös Loránd Tudományegyetem őse, 1772-ben ugyanis átköltöztették Budára. A pesti Egyetemi Nyomda elődje pedig a Telegdi Miklós érsek alapította nagyszombati nyomda. Pázmány ezt is az egyetemhez csatolta. Magyar, német, szlovák nyelvű egyházi nyomtatványokon, híres énekeskönyveken kívül Pázmány Péter műveit is itt nyomtatták. A szlovák szellemi életben ugyancsak fontos szerepet játszott: 1793-ban Szlovák Tudós Társaság alakult itt.

Híres épületei

Tűztorony

A torony 1574-ben épült reneszánsz stílusban. 1683-ban leégett, de újjáépítették. Az 54 m magas torony később tűztoronyként működött. A torony délkeleti oldalán napóra, a barokk kupola tetején aranyozott Imaculata szobor látható. A szobor belsejében a 19. század 30-as éveiből származó korabeli iratokat, dokumentumokat őriznek.

Színház

Ez Szlovákia egyik legrégebbi színházépülete, mely 1831-ben épült kőből empire stílusban. A színházi előadások a kezdetben német nyelvűek voltak, később magyar, jelenleg szlovák nyelven adnak elő.

Szentháromság templom

A templom eredetileg a trinitárius rendé volt. A trinitáriusok a fogolykiváltók francia eredetű szervezete volt, mely török fogságból keresztény foglyokat váltott ki. A kéttornyú, egyhajós barokk stílusú templomot és kolostorépületet a 18. században a jezsuiták építették át. A 20. század elején a templom jobb oldalához egy úgótikus stílusú kápolnát építettek.

Városfalak

A XII.-XIV. századi erődítményt Pietro Ferrobosco építette át 1553 és 1556 között. A középkori városfalak a város legjelentősebb kulturális műemlékei közé tartoznak. A városfalakat 3 km hosszú kőfal alkotta, mely néhány helyen 10 m magas, 170-230 cm vastag volt és 35 négyemeletes tornya is volt. A városba négy kapun át lehetett bejutni: Felső, Alsó, Lovcsic és Molzensenyic kapuk.

Szent János templom

A templom kora barokk stílusban épült a 17. században. Remekművű stukkói sokáig készültek. Giovanni Rosa olasz mester 1639-től tizenhat éven át csinálta, de csak utóda, Pietro Antonio fejezte be őket 1700-ban. Ez volt az első pazar díszítésű barokk egyházi épület a mai Szlovákia területén. Az egyhajós építmény belső falait borító lenyűgözően gazdag stukkó és freskódíszítés mellett külön figyelmet érdemel a közel 20 m magas, 14 m széles fából készült főoltár, amelyet az akkori Magyarország legszebb kora barokk oltárának tartanak. A négyszintes oltárt hatalmas méretű szoboralakok díszítik.

Driny-barlang

Helyszín: Délnyugat-Szlovákia a Kis-Kárpátokban található. A Driny-barlang Szlovákia egyetlen látogatható cseppkőbarlangja, a Szlovák-karszt területén található. 1929-ben fedezték fel, és különlegessége a gazdag és változatos cseppkőképződmények.

A barlang járatai viszonylag szűkek, ezért kalandos élményt nyújt a látogatóknak.

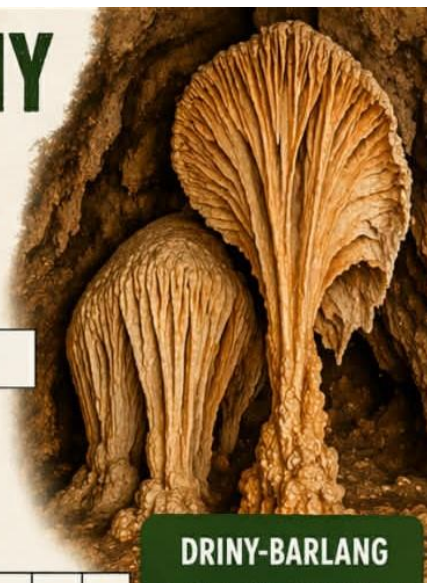
- **Téli denevérszálló:** A barlang fontos telelőhely a denevérek számára; eddig összesen 11 különböző fajt azonosítottak a járataiban, köztük a különleges kis patkósdenevért is.
- **„Elefántfülek” a falon:** A barlang legjellegzetesebb látványosságai a falakról függönyszerűen lelógó, fodros szélű cseppkőképződmények, amelyeket alakjuk miatt gyakran neveznek „elefántfüleknek”.
- **Frissítő „barlangi kúra”:** A barlang belső hőmérséklete évszaktól függetlenül állandóan 7-8°C körül mozog, a páratartalom pedig eléri a 97%-ot, ami rendkívül tiszta és egészséges környezetet teremt.

KERESZTREJTVÉNY

NYUGAT-SZLOVÁKIÁRÓL

A megfejtés a Driny-barlang különleges cseppkőképződményeihez kapcsolódik.

DRINY-BARLANG

Smolenice közelében található, híres az „elefántfülek” nevű cseppkőképződményekről.

1. Nyugat-szlovákiai város, híres egyeteméről

1.

2. Szlovák folyó, a Duna mellékága

2.

3. Magyarul „barlang” szlovák megfelelője (kezdőbetű számít)

3.

4. Hegység Nyugat-Szlovákiában (Kis-Kárpátok szlovák neve)

4.

5. Mit találunk sokat a barlangokban? (ásvány egy típusa)

5.

6. Szlovák nemzeti park rövidítése

6.

7. Turisták által kedvelt tevékenység a barlangban

7.

8. A cseppkövek egyik típusa (függő)

8.

9. Az odú másik szinonimája, Ű betűvel kezdődik

9.

10. A barlangokban gyakori képződmény (lerakódás)

10.

11. Természeti képződmény neve (elején E betű)

11.

12. Karsztos terület neve

12.

Tipp: a megfejtés egy különleges cseppkőképződmény neve a Driny-barlangból.

Smolenice vára

Nyugat-Szlovákia

MEGFEJTÉS

a sorok első betűiből

ÉRDEKESSÉG

A Driny-barlang a Kis-Kárpátok egyik legszebb ismert barlangja, ahol a természet különleges formákat alkotott.

Kodály-módszer

Kodály nemcsak zeneszerzőként, hanem pedagógusként és tudósként is maradandót alkotott. Munkássága alapjaiban formálta meg a magyar zenei oktatást, és hatása ma is érezhető világszerte.

A Kodály-módszer egy világszerte ismert zenei oktatási rendszer, amelyet Kodály Zoltán dolgozott ki a 20. században. Nem egy konkrét „tananyag”, hanem egy szemléletmód arról, hogyan kell a zenét tanítani.

Kodály alapgondolata:

„Legyen a zene mindenkié!”

Ez azt jelenti, hogy:

- minden ember képes megtanulni a zenét,
- a zenei nevelést már kisgyermekkorban el kell kezdeni,
- a zene az általános műveltség része.

Szolmizáció

- A solmizáció egy zenei módszer, amely segít a dallamok és hangok tanulásában, a hangok nevét solmizációs szótagokkal (do, ré, mi, fá, szó lá, ti) jelöljük.
- Kodály Zoltán a solmizációt alapvető eszközként alkalmazta a zenei nevelésben, hiszen ez segíti a hallás és a zenei kifejezőképesség fejlesztését.
- A solmizáció a Kodály-módszer egyik alapvető eleme, amely segíti a gyermekek könnyebb zenei tanulását, mivel a szótagok segítenek a hangok pontos észlelésében és lejátszásában.

Komárno

Fekvése:

- Dél-Szlovákiában található.
- A Duna és a Vág folyó találkozásánál fekszik.
- Határváros: közvetlenül kapcsolódik a magyarországi Komáromhoz.

Történelme:

- Már a római korban is lakott terület volt.
- Fontos erődváros lett a középkorban.
- A török elleni védekezés egyik központja.
- A trianoni békeszerződés után került Szlovákiához.

Látnivalók:

- Komáromi erődrendszer (Közép-Európa egyik legnagyobb erődje)
- Európa-udvar (különböző európai stílusú épületek)
- Szent András-bazilika
- Duna-part és sétányok

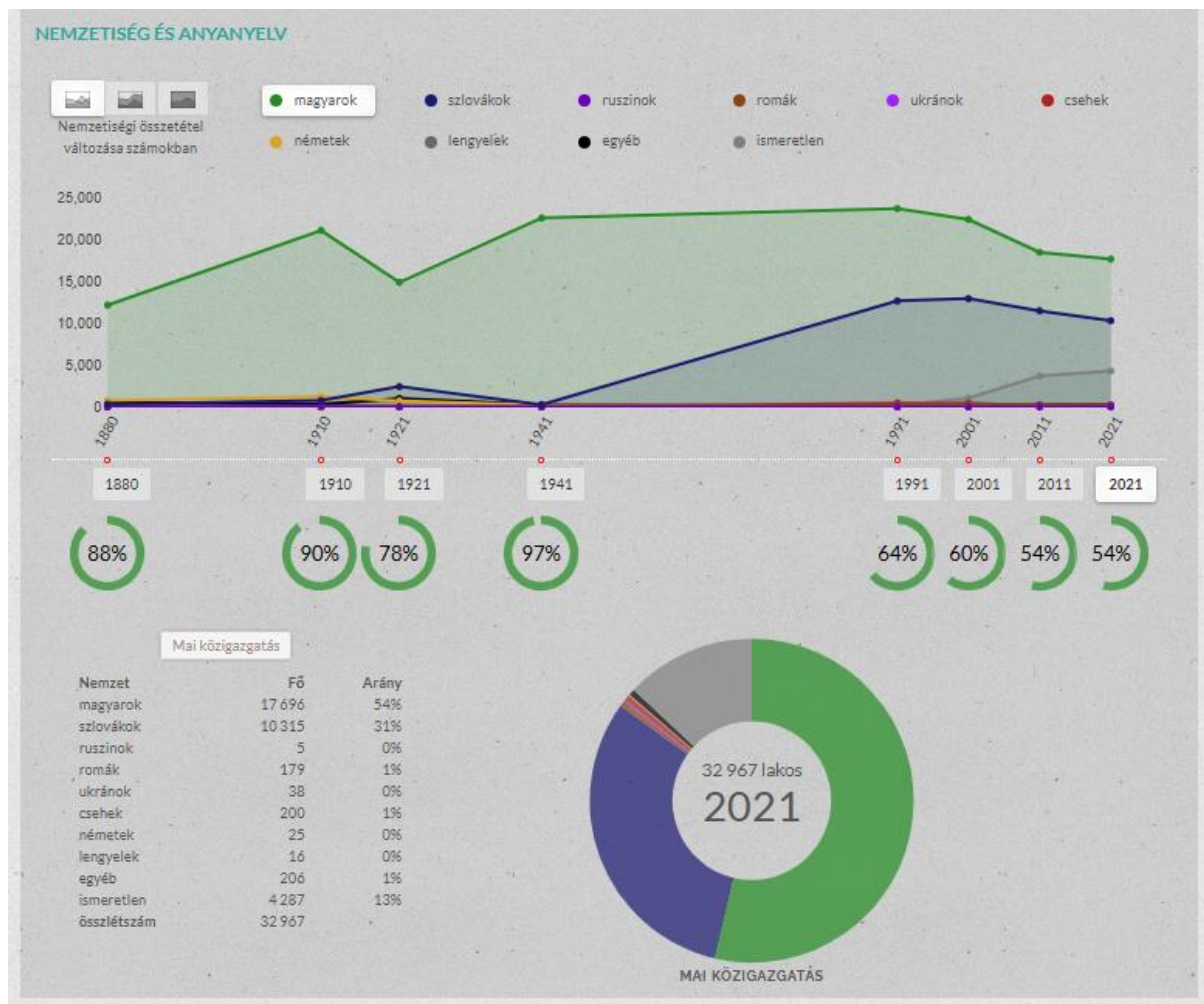

Lakosság:

- Többnemzetiségű város .
- Jelentős magyar kisebbség él itt.
- Komárno népessége 34.333 fő, ebből 17696 fő magyar nemzetiségű, a lakosok 54%-a.
- A magyar nyelvet széles körben használják.

Figyeld meg a diagrammot! Milyen változás figyelhető meg a magyar lakosok számát illetően?

.....
.....
.....

Jelöld a helyes választ!

- Mely folyók találkozásánál fekszik a város?
 A ☐ Duna és Tisza
 B ☐ Duna és Vág
- Mikor került Szlovákiához a város?
 A ☐ a középkorban
 B ☐ a trianoni békeszerződés után
- Melyik híres látnivaló található itt?
 A ☐ Európa-udvar
 B ☐ Parlament
- Melyik nemzetiség képviselteti nagyobb arányban magát?
 A ☐ szlovák
 B ☐ magyar
- Mikor kezdték el építeni az erődrendszert?
 A ☐ a római korban
 B ☐ a középkorban

Néhány érdekes tény Jókai Mór életéből

Jókai Mór 1825-ben született Komáromban.

Születési neve Ásvai Jókay Móricz volt, mely nevet apja kedvenc hőséről, Benyovszky Móricról kapta.

Jókai eredetileg versekkel és rébuszokkal indította útjára irodalmi karrierjét. Mindössze kilencéves kisdíák volt, mikor munkái már folyóiratokban jelentek meg.

A pápai gimnáziumban tanulva többször elnyerte az ottani irodalmi pályázatok díjait, ami önbizalmat adott a fiatal irodalmárnak. Illetve ott ismerkedett meg a hasonlóan kiváló írói vénával megáldott kortársakkal, többek között Petőfivel is, akihez szoros barátság fűzte

Jókai nem sokkal később Petőfi Sándorral karöltve a fiatal pesti íróközösség élére állt. Barátjával nemcsak egy szálláson osztoztak, hanem irodalmi lapot is vezettek közösen, valamint, ahogyan az a köztudatban mind a mai napig él, mindketten kivették részüket az 1848-as márciusi eseményeken.

Baráti kapcsolatuk azonban véget ért, mikor Jókai oltárhoz vezette a nála idősebb Laborfalvi Rózát, a Nemzeti Színház művésznőjét, akinek egy házasságon kívül született gyermeke is volt. Petőfi mindenáron le akarta beszélni barátját erről a botrányt maga után vonó döntésről, de a szerelmes Jókai nem fogadta meg tanácsát.

A világosi fegyverletételt követően Jókainak majdnem fél évig bujdosnia kellett Tardonában, míg felesége el nem intézte neki a komáromi menlevelet. Bujdosása idején ismerkedett meg a faragás művészetével: előbb egyszerűbb botfogantyúkat, majd figurális alkotásokat készített. A dísz tárgyaknak beillő fa- és elefántcsont szobrait ámuldozva szemléltek a látogatói.

Jókai kedvelte a természetközelséget, a Svábhegyen szemképráztatóan gyönyörű kertet alakított ki magának. Később nyaralót is vásároltak a „magyar tenger” közelében, Balatonfüreden. Jókai balatonfüredi nyaralója 1954 óta (mely év Jókai halálának ötvenedik évfordulója volt) emlékmúzeumként várja a látogatókat.

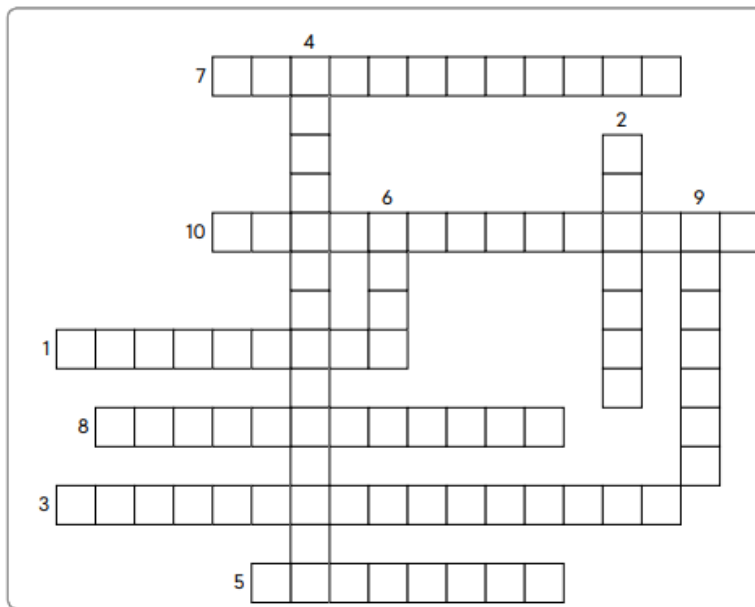
Felesége halála után Jókai ismét megnősült. Második felesége, Nagy Bella 55 évvel fiatalabb volt nála.

Jókai kedvenc ételét se felejtsük ki, ne feledkezzünk meg a Jókai-bablevesről sem, a füstölt, zsenge szopósmalac-körömmel együtt főtt finomságról. Az eredeti recept egy egyszerű, de mégis sűrű bableves volt, a mai változatokban csülök és kolbász is szerepel.

Jókai Mór ötvenéves írói jubileumát ünnepelve száz kötetben jelentették meg műveit. A száz-kötetes nemzeti díszkiadásra több ezer megrendelő jelentkezett; az író ennek köszönhetően százezer forintos tiszteletdíjat vehetett át.

Jókai Mór nyolcvanadik életévében hunyt el, minden vagyonát szeretett feleségére hagyva. Síremlékét Kismarty-Lechner Jenő és Füredi Richárd készítették el az író születésének századik évfordulója alkalmából kiírt pályázatra. Budapesten, a Kerepesi temetőben van lehetőségünk leróni tiszteletünket a kiváló író és egyben a magyar szabadság elkötelezett hívője előtt, akinek alkotásai nemcsak a régmúlt idők tanulságaival szolgálnak, hanem a magyar nyelv rejtett kincseinek kapuját is megnyitják előttünk.

Fejtsétek meg a Jókai Mór életével kapcsolatos keresztrejtvényt!

Vízszintes

1. Hogy hívták Jókai második feleségét? (4,5)
3. Mi volt Jókai születési neve? (5,5,6)
5. Mi volt Jókai kedvenc étele? (8)
7. Hol vásárolt nyaralót Jókai? (12)
8. Melyik költővel ápolt jó kapcsolatot Jókai? (6,6)

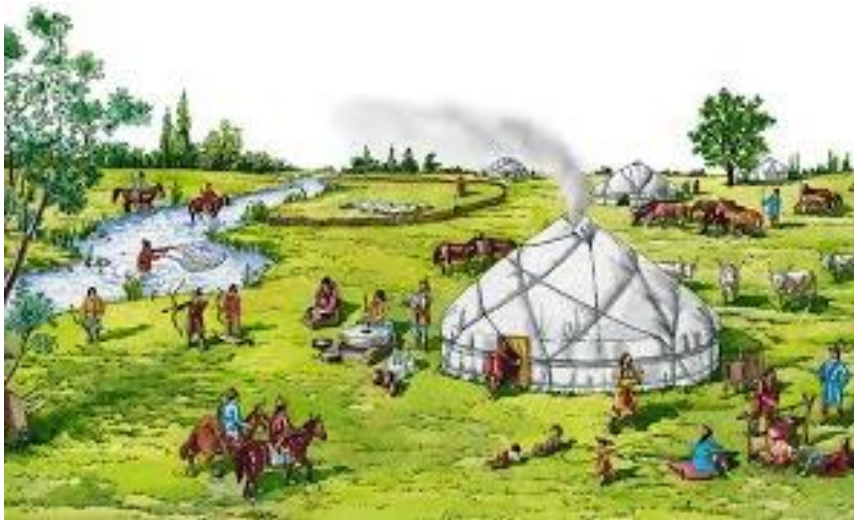
Függőleges

2. Hol született Jókai Mór? (7)
4. Hogy hívták Jókai első feleségét? (10,4)
6. Itt tanult Jókai. (4)
9. Hol bujdosott a szabadságharc vége után? (7)

A honfoglaló magyarok életmódja, harcmódora

Az ősmagyarok félnomád életmódot folytattak. Állattartással foglalkoztak. A pásztorkodó nép jurtákban lakott, és az állatokkal együtt vándorolt. A vándorlás oka: Ha az állatok lelegelték a legelőt, továbbhajtották őket. Állatok: juhot, szarvasmarhát és lovat tartottak nomád módon. Kereskedelem: Az állatállomány egy részét élelmiszerekre, szerszámokra és fegyverekre cserélték. Védelem: Az állatokat és a legelőket lovas harcosok őrizték. Fegyverzet: Íj, nyíl, szablya, bőrpáncél és pajzs.

Íjászkodás

Felépítése: A szaruból, fából és ín rétegekből álló, enyvvel összeillesztett, összetett íj rövid, így nem akad el a ló nyakában vagy a lovas felszerelésében. Visszacsapó (reflex) forma: Alapállapotban az íj karjai a húrral ellentétes irányba görbülnek, ami feszítéskor hatalmas energiát raktároz el. Ez teszi lehetővé, hogy kis méretével is nagy lövéerőt biztosítson. Technika: hüvelykujjas technikát (mongol fogás) használták. A húrt nem az ujjunk hegyével, hanem a hüvelykujjal húzták ki, amelyet a mutató- vagy középső ujj rögzített. Ez a módszer gyorsabb lövést tesz lehetővé, és kíméli az ujjakat.

Lovaglás

A "könnyű" felszerelés: A magyarok által használt nyereg fából készült, bőrral borítva, amely kényelmes volt a lónak a hosszú vándorlások során, ugyanakkor stabil ülést biztosított a lovasnak. A kengyel használata forradalmasította a harcot. Kéz nélküli irányítás: A nomád lovasok

nem csak a szárral, hanem a testsúlyukkal és a lábaik erejével irányítottak. A kéz szabadon maradt az íj kezeléséhez, így a ló és lovas tökéletes egységben mozgott a csata hevében is. Ló és lovas kapcsolata: A nomád életmódban a lovat családtagként kezelték. A ménesek szabadon éltek a pusztán, és a harcosok pontosan ismerték saját lovaik vérmérsékletét, kitartását és jelzéseit.

HONFOGLALÓ MAGYÁROK

H	O	N	F	O	G	L	A	L	Á	S	K
Á	R	P	Á	D	V	E	Z	É	R	E	K
K	U	R	T	G	Y	U	L	A	B	E	R
T	Ö	R	Z	S	S	Z	Á	L	L	Á	S
M	A	G	Y	A	R	O	K	P	U	S	Z
L	O	V	A	S	Í	J	Á	S	Z	O	K
E	T	E	L	K	Ö	Z	M	O	D	O	R
N	O	M	Á	D	É	L	E	T	M	Ó	D
D	U	N	A	T	I	S	Z	A	K	Ö	Z
F	E	G	Y	V	E	R	E	K	B	É	K

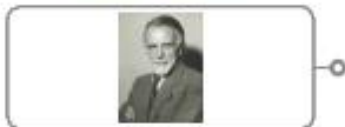
Keresd meg a szavakat!

→	HONFOGLALÁS	→
→	ÁRPÁD	→
→	VEZÉREK	→
→	TÖRZS	→
→	SZÁLLÁS	→
→	MAGYAROK	→
→	LOVAS	→
→	ÍJÁSZOK	→
→	ETELKÖZ	→
→	NOMÁD	→
→	DUNA	→
→	TISZA	→
→	FEGYVEREK	→

Duna

Tisza

Merre jártunk? Mit láttunk? Kösd össze a helyszíneket, személyeket és a neveiket!

Szlovákia

Garamszentbenedek

Kodály Zoltán

Nagyszombat

Jókai mór

Driny

Körmöcbánya

Pozsony

Dévény

Komárom

Bajmóc

A kirándulás „számokban” 😊

Ennyi várost látogattunk meg: _____

Ennyi várat néztünk meg: _____

Ennyi templomban jártunk: _____

Ennyi múzeumba mentünk be: _____

Ennyi országot érintettünk: _____

Ennyi kilométert tettünk meg összesen: _____

Ennyi órát utaztunk: _____

Ennyi különböző közlekedési eszközt használtunk: _____

Ennyiszer beszéltünk németül: _____

Ennyiszer beszéltünk angolul: _____

Ennyi szlovák szót tanultunk meg: _____

Ennyi közös fotó készült: _____

Ennyi új dolgot próbáltunk ki: _____

Ennyiszer késtünk el valahonnan: _____

Ennyiféle ételt költöttünk meg: _____

Ennyi gombóc fagyit fogyott el: _____

Ennyi lépést tettünk meg egy nap (kb): _____

Ennyiszer kérdeztük: „Mikor érünk már oda?”: _____

Ennyiszer hagyott el valaki valamit: _____

Ennyi „majdnem eltévedtünk” pillanat volt: _____

